

Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai: Dāņi okupē Kurzemi ar smirdoņu

Publicēta: 2008-04-25 00:00:00

Izdzīvojot no mājām vietējos iedzīvotājus, dāņu cūkaudzētāji arvien vairāk izplešas Kurzemē, un šobrīd ar Satversmes tiesas lēmuma palīdzību viņi vēlas legalizēt latviešu dzīves kvalitātes sagraušanu.

Dāņu kompānija Nygaard International izrādījusies plēsīga haizivs šķietami cienījama investora ādā, un Liepājas rajona Lažas pagasts tagad nožēlo, ka pirms vairākiem gadiem ielaidis kompāniju savā zemē.

Milzīgas ārzemju kapitālam piederošas cūku fermas, smirdoņa un pamestas viensētas kilometriem lielās platībās diez vai būtu vēlamais Latvijas lauku attīstības modelis. Saprotot, ka jau divas kūtis bija kļūda, Lažas pagasts teritorijas plānojumā iekļāva aizliegumu fermu paplašināšanai. Uzņēmums iecerējis uzbūvēt vēl astoņas kūtis. Tātad cūku mēslu smirdoņa līdz pat Aizputei atsmirdētu ar pieckārt lielāku spēku. Turklāt otrā pagasta malā ar šiem dāņiem it kā nesaistīti citi dāņi arī nodarbojas ar cūkaudzēšanas rūpalu, un smārds līdz ar to jūtams, pūšot dažādiem vējiem. Vistuvāk fermai dzīvo Gunita Jostmane ar ģimeni. Atnākuši uz šejieni 1998. gadā. Piesaistījusi skaistā vieta, vēži un foreles upē. Tagad to vairs nav. "Visa mana dzīve ir sabojāta," teic G. Jostmane. Bērzi kalstot nost. Akā ūdens neesot dzerams, jo satur amonjaku. Pāri visam klājas balsa smirdoņa. Taču jaunā ģimene ir ietiepusies un savu zemi dāņiem nepārdod: "Varbūt tā ir mana latvietes spītība, bet es te atnācu pirmā un tagad nepadošos." Pērn prasību pagasta vadībai iestrādāt teritorijas plānojumā aizliegumu esošo cūku kompleksu paplašināšanai un jaunu būvniecībai parakstīja 248 cilvēki un pagasts paklausīja, bet Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija plānojumu apstiprināja.

Parasti namatēva vārds ir likums, taču ne šoreiz. Nygaard International apstrīdējusi pagasta teritorijas plānojumu Satversmes tiesā, un sūdzība pieņemta izskatīšanai. Dāņu advokāti balstījuši prasību uz diviem Satversmes pantiem: 64. pantu - "Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros" un 105. pantu: "Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību."

Pagasta padomes priekšsēdētāja Māra Vētra apzinās, ka risks mēroties spēkiem ar bagātu kompāniju, kuru ar ievērojamām subsīdijām balsta Dānijas valdība, ir liels. Pārsimt tūkstošu latu lielais Lažas gada budžets neparedz algot dārgus advokātus, taču šoreiz neesot citas izejas. "Ja piekāpsimies vai zaudēsim prāvu, būs precedents, un viņi drīkstēs darīt, ko grib," saka nelielā pagasta vadītāja.

Dāņu mārketinga politika jau sākotnēji bija izteikti agresīva. Pa vienam vien īpašumam viņi uzpirka vietējās saimniecības. Kur kāds vietējais nomirst, šie uzreiz klāt. Turklāt vietējiem ļaudīm nemaz neesot izvēles iespēju - pārdot var tikai dāņiem, jo neviens cits taču nepērk īpašumu, kurā smird. Protams, šādos tirgus apstākļos cenas ir nodzītas lejā, stāsta pagastmājā. Jāpaskaidro, ka uz noteiktu dzīvnieku daudzumu audzētāja rīcībā jābūt atbilstoši teritorijai, kurā izklīdēt mēslus, un šobrīd kompānijas rīcībā ir ap 1000 hektāru gan savas, gan nomātas zemes. Uzpirkto īpašumu skaits esot lēšams trīsciparu skaitļos.

G. Jostmanei firmas pārstāvji tiešā tekstā pateikuši, ka viņa tiem traucē. Pateikuši arī, ka tikšot galā ar pagastu. "Tā ir visīstākā okupācija," secina Lažas iedzīvotāja, un šī, viņasprāt, vairs neesot tikai maza pagasta cīņa pret smakām. Šī ir cīņa par Latvijas iedzīvotāju tiesībām savā zemē.

No konstruktīvām sarunām ar vietējiem kompānija izvairās. Tas izdodas veikli, jo business esot sadalīts vairākās formāli nesaistītās kompānijās. Kā pastāstīja pagasta deputāts Vladislavs Siksa, viena atbild par transportu, otra - par cūku audzēšanu, trešā - par lauku apsaimniekošanu. Turklāt priekšnieki ir nesaistījami.

Arī Neatkarīgajai vairāku dienu laikā neizdevās sazināties ar Nygaard International vadību. It kā esot Dānijā. Savukārt ierindas darbinieki nozvērīnāti klusēt. Traktorists ar cūku mēsliem piepumpēto traktorcisternu gan pietur, taču vienīgā konstruktīvā frāze par darba devēju ir šāda: "Kurš cits vēl man tādu algu samaksās." Traktors aizbrauc tālāk uz lauku un izgāž zemē tūkstošiem litru mēslu.

Kad dāņi nākuši iekšā, pagasta ļaudīm solījuši uzplaukumu, palīdzību, minimālu smaku agros pavasaros un vēlos rudeņos, jaunas darbavietas. Taču tas izrādījies blefs. Lažas vadītāja M. Vētra stāsta, ka fermās nodarbināti vien pāris vietējie cilvēki. Lauvas tiesu darba paveicot automātika un kaut kādi svešinieki. Pagasta kasē no grandiozā un apgrūtinotā rūpala nodokļu veidā ienākot vien kaut kādi nieki: "Viņi mums ir radījuši tikai zaudējumus."

Satversmes 115. pants, uz ko cīņā ar agresīvo viesi paļaujas laženieki, apsola Latvijas iedzīvotājiem, ka "valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu".

Imants Vīksne Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai